

Groep
3 t/m 8

Cito Volgsysteem
primair en speciaal
onderwijs

Handleiding
maart 2021

Zo helpt het LVS
bij de schoolscan

Inleiding

Welkom!

Het volgsysteem van Cito helpt je om de groei van je leerlingen van groep 3 tot en met groep 8 te volgen en je onderwijs te evalueren. Je kunt individuele leerlingen en groepen leerlingen volgen. Daarnaast kun je ook je onderwijs op schoolniveau evalueren.

Maak je gebruik van het Cito Volgsysteem voor primair en speciaal onderwijs en vraag je je af hoe je de resultaten kunt verwerken in de schoolscan in het kader van het [Nationaal Programma Onderwijs](#)? Cito ondersteunt je bij deze vraag.

Met behulp van een eenvoudig stappenplan laten we je in deze handleiding zien welke toetsrapportages van belang zijn en hoe je ze kunt inzetten om een probleem- en behoefte-analyse op leerling- en groepsniveau te maken. Op basis hiervan kun je goed kiezen welke interventies het meest passend zijn.

Deze handleiding sluit aan op de handleiding van het nieuwe [LVS - Leerling in beeld](#).

Wil je meer weten?

Kijk dan op [Cito Portal](#).

Alle voorbeelden in deze handleiding, zoals van leerlingen, groepen en vaardigheidsschalen, zijn fictief.

Heb je na het lezen van de handleiding nog vragen, opmerkingen of suggesties? Laat het ons weten, we horen het graag via klantenservice@cito.nl of 026 - 352 11 11.

1 Analyses op leerlingniveau

Interpreteren

Hoe heeft mijn leerling op de toets gescoord?

Hoe ontwikkelt mijn leerling zich?

Hoe ontwikkelt mijn leerling zich in verhouding tot andere leerlingen in Nederland?

Wat zijn de krachten en ontwikkelpunten van mijn leerling op dit vakgebied?

Kijk in het **(alternatief) leerlingrapport** of het **leerlingprofiel** naar de vaardigheidscore 1, het referentieniveau 2 of het functioneringsniveau 3.

Kijk in het **(alternatief) leerlingrapport** naar het vaardigheidsniveau 4.

Bij een aantal toetsen is het mogelijk om inzicht te krijgen in de deelvaardigheden. Kijk of er een **categorieënoverzicht** of **foutenanalyse** beschikbaar is.

Analyseren

Past de vaardigheidsgroei bij deze leerling, gezien zijn niveau en voorafgaande groei?

- Wanneer de behaalde groei ongeveer overeenkomt met de verwachte groei dan heb je een bevestiging dat het aanbod bij de leerling past.
- Maakt de leerling **minder groei** door dan de verwachte vaardigheidsgroei? Dan is dit een reden om te kijken waar het aanbod anders kan (en als dat écht niet werkt, om doelen bij te stellen). Misschien is er een bepaalde categorie waar een leerling relatief veel fouten in maakt en die relevant is voor de leerling. Op dit gebied kun je het aanbod intensiveren.
- Maakt de leerling **meer groei** door dan de verwachte vaardigheidsgroei? Dan kun je overwegen de doelen voor de leerling naar boven bij te stellen.

Belangrijk: wees bij de interpretatie van het M-moment van 2021 voorzichtig met het gebruik van vaardigheidsniveaus (I t/m V of A t/m E), vooral bij extreme scores. Je leerlingen worden namelijk vergeleken met leerlingen uit een 'normaal' jaar. Doordat het M-moment verschuift, is de tijd tussen het M-moment en E-moment korter. Dit geldt dan ook voor de verwachte groei.

Past de ontwikkeling van de leerling bij de gestelde doelen en ambities?

Denk hierbij aan de doelen zoals vastgelegd in het OPP en/of het referentieniveau dat je met de leerling nastreeft. Bijvoorbeeld: is de afstand tussen het referentieniveau dat je met de leerling wilt bereiken en het behaalde niveau nog erg groot? Dan weet je dat extra aandacht in je aanbod nodig is.

Verdiepen

Wat laat mijn leerling zien op andere toetsen van hetzelfde vakgebied?

Kijk naar **methodegebonden toetsen** en **eigen observaties** om een volledig beeld te krijgen van de leerling.

Wat laat mijn leerling zien op toetsen van een ander vakgebied?

Kijk in het **leerlingprofiel** naar de resultaten op andere LVS-toetsen.

Hoe komt het dat mijn leerling moeite heeft met bepaalde vakgebieden?

Kijk naar de **foutenanalyse**, **categorieënanalyse** of het **antwoordenoverzicht**.

Een **verdiepend gesprek** met de leerling kan uitkomsten bieden.

Dit is het leerlingrapport van Mila

resultaten van de leerling

Als de leerling een toets heeft gemaakt, komt het resultaat in de grafiek boven de desbetreffende toets te staan. Wanneer de lijn omhoog loopt, weet je dat de leerling groei doormaakt.

1 vaardigheidsscore

Alle toetsen van een bepaald leergebied hebben over de leerjaren heen één vaardigheidsschaal. Het resultaat op de toets wordt omgezet naar een vaardigheidsscore. Zo volgt de lijn in de grafiek de vaardigheid van de leerling.

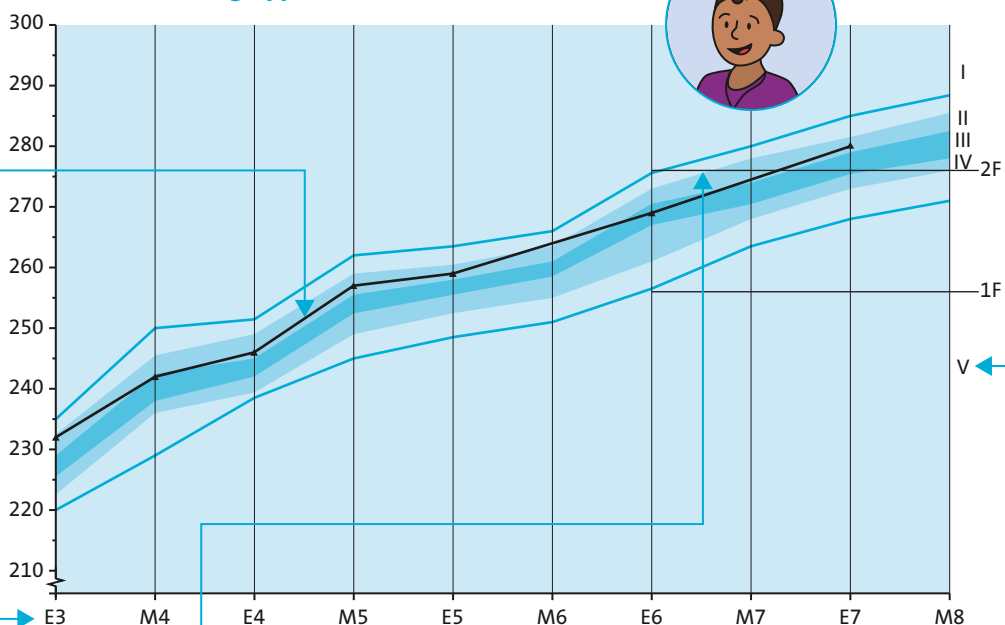
2 referentieniveau

Een referentieniveau geeft aan of een leerling een drempelniveau heeft behaald. De overheid heeft de referentieniveaus bepaald voor Nederlands en rekenen ([SLO](#)). Voor Engels zijn er ook internationale referentieniveaus ([ERK](#)). In het voorbeeld heeft Mila halverwege groep 7 referentieniveau 2F behaald. Kijk op de sites voor meer inhoudelijke informatie.

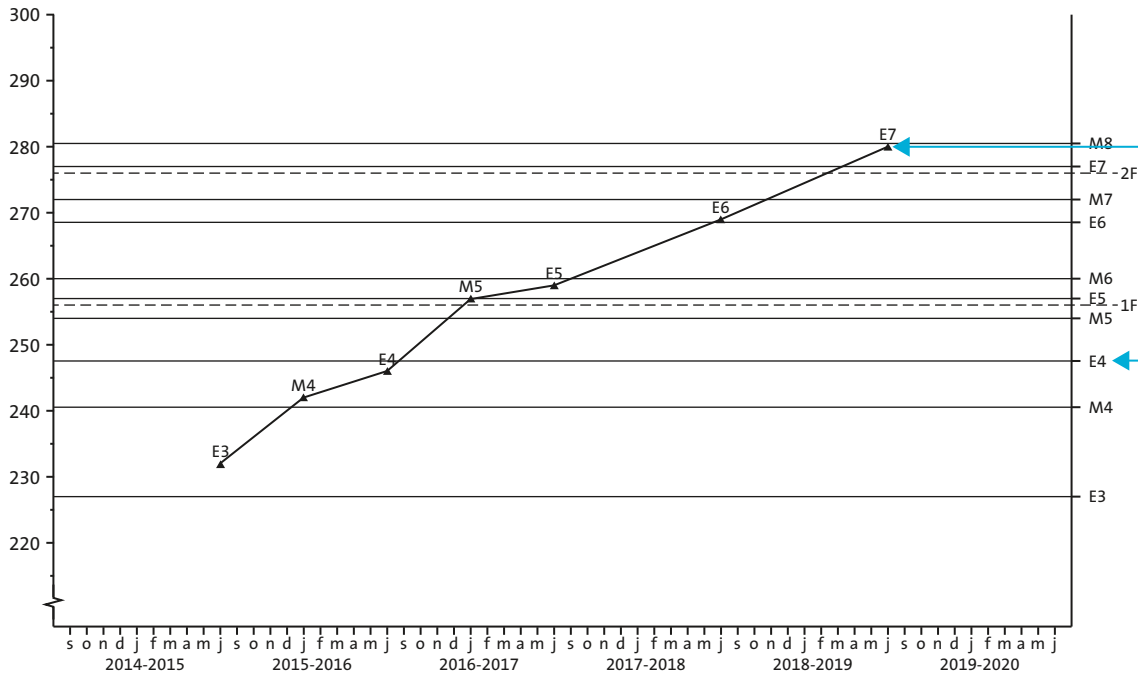
Rekenen en taal hebben dezelfde aanduiding voor de referentieniveaus, maar de niveaus zijn niet vergelijkbaar.

4 vaardigheidsniveaus

De indeling I t/m V geeft op elk niveau 20% van de leerlingen weer. De middelste groep (III) bevat de 20% leerlingen die rond het landelijk gemiddelde scores. De scores van de leerling in dit voorbeeld vallen bijna elk jaar in groep II. Je ziet dat Mila bovengemiddeld scoort. Ze behoort tot de 40% leerlingen met de hoogste scores.

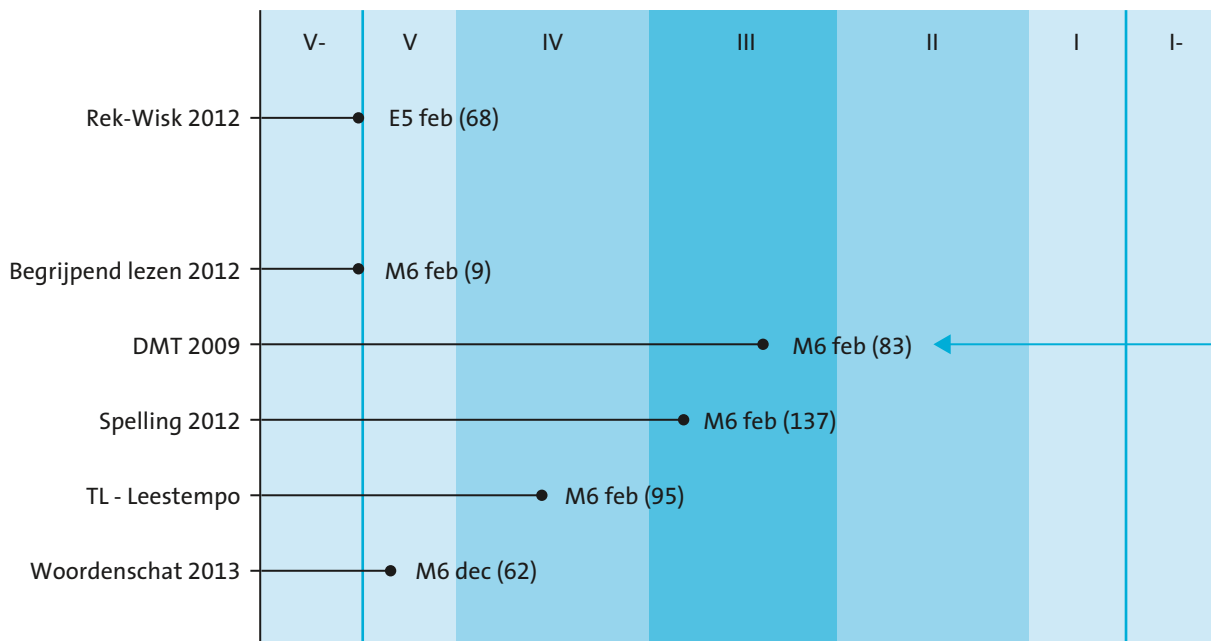
Alternatief leerlingrapport

afgenomen toets
Bij het driehoekje kun je zien welk niveau van de toets is afgenomen.

3 functioneringsniveaus
Het functioneringsniveau geeft een globale indicatie over de ontwikkeling en het niveau waarop een leerling denkt en werkt. M7 staat bijvoorbeeld voor midden groep 7.

Leerlingprofiel

De toetsen die zijn afgenomen komen samen in deze weergave te staan.

2 Analyses op groepsniveau

Interpreteren

Hoe heeft mijn groep op de toets gescoord?

De gemiddelde vaardigheidsscore van een groep staat bovenaan het [alternatief groepsprofiel](#).

Hoe zijn de scores verdeeld over de groep?

Zijn er leerlingen die behoefte hebben aan een ander onderwijsaanbod?

Kijk in het **groepsrapport - grafisch** of het [alternatief groepsprofiel](#). Je kunt de vaardigheidsniveaus gebruiken bij het toewijzen van bijvoorbeeld extra oefening of instructie op groepsniveau. Ook kun je leerlingen met een hoog vaardigheidsniveau extra verdiepingsstof geven om hen meer uitdaging te bieden.

Hoe ontwikkelt mijn groep zich op een bepaald vakgebied door de jaren heen? En hoe kan ik die ontwikkeling in context plaatsen?

In het **groepsoverzicht - toets** zie je de resultaten van een groep op een vakgebied door de jaren heen. Het vaardigheidsniveau geeft de ontwikkeling ten opzichte van het landelijk gemiddelde weer.

Analyseren

Bevestigen de scores het beeld dat je hebt van de groep?

Bekijk de scores van de leerlingen in relatie tot elkaar. Is leerling X in de les vaardiger dan leerling Y? Maar scoort leerling X bij de toets lager dan leerling Y? Dan bekijk je of voor één van de leerlingen nader onderzoek wenselijk is.

Belangrijk: wees bij de interpretatie van het M-moment van 2021 voorzichtig met het gebruik van vaardigheidsniveaus (I t/m V of A t/m E), vooral bij extreme scores. Je leerlingen worden namelijk vergeleken met leerlingen uit een 'normaal' jaar. Doordat het M-moment verschuift, is de tijd tussen het M-moment en E-moment korter. Dit geldt dan ook voor de verwachte groei.

Past de gemiddelde score van de groep bij de ambities van mijn school? Evalueer het onderwijsaanbod. Is het geplande aanbod uitgevoerd? Zijn er verbeteringen mogelijk?

Wanneer je als school ambities in termen van vaardigheidsscores hebt gesteld, leg je deze ambitie naast de gemiddelde vaardigheidsscore. Ligt de behaalde score (ver) onder de ambitie, dan is dat een teken dat een aanpassing van het aanbod nodig is. Ligt de behaalde score (ver) boven de ambitie, dan weet je dat je een passend aanbod hebt samengesteld en kun je overwegen je doelen hoger bij te stellen.

Verdiepen

Wat laat mijn groep zien op toetsen van andere leergebieden?

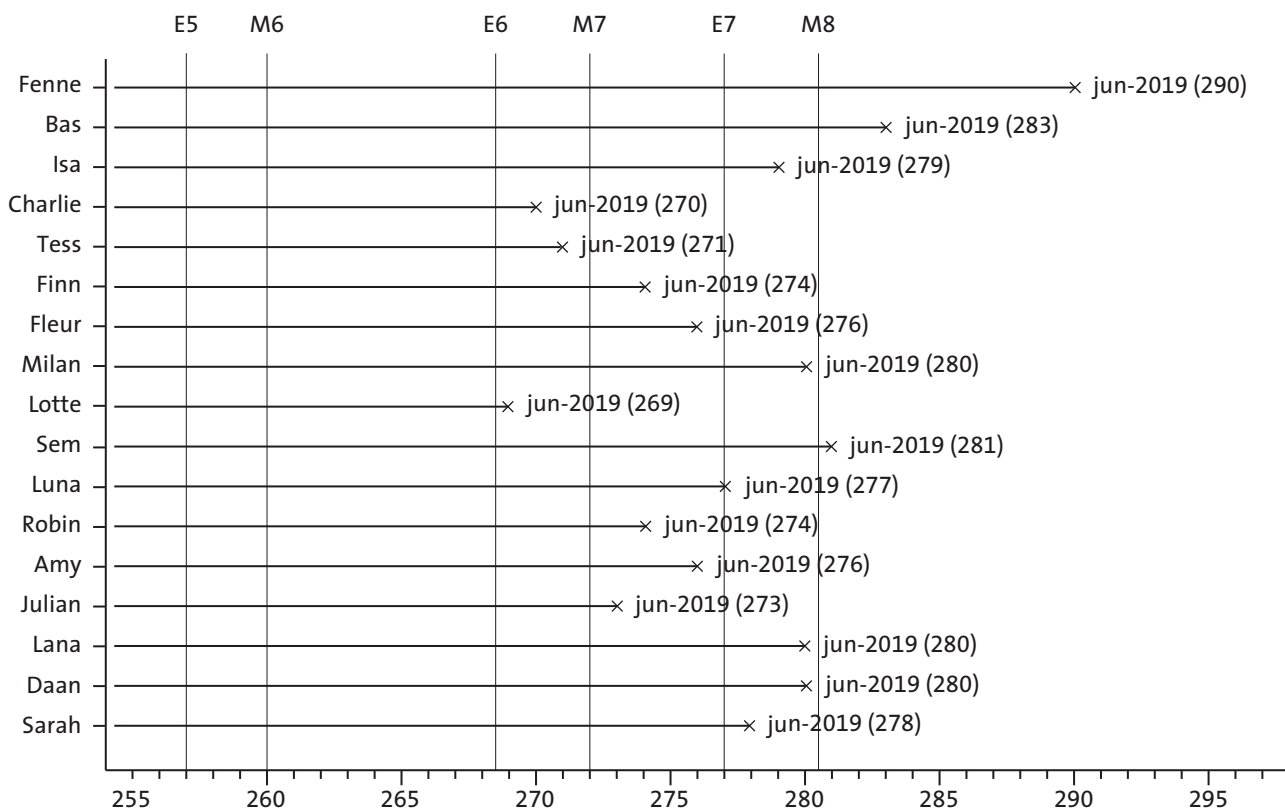
Kijk in het **Groepsoverzicht - afname-moment**. Als de groep op meerdere leergebieden beneden gemiddeld scoort, is de kans groot dat het een groep leerlingen betreft die extra aandacht nodig heeft. Deze informatie is waardevol bij het vaststellen van reële ambities voor de groep.

Alternatief groepsprofiel

Groep: 7 (17 leerlingen)

Vergelijking: Alle leerlingen

Toets: Begrijpend lezen 3.0 - E7 (juni, gem. score 277,1)

Tip: wanneer je de groepsoverzichten van alle groepen, van meerdere leerjaren en van meerdere leergebieden naast elkaar legt en het schoolrapport invult, krijg je een beeld van de stand van zaken van het onderwijs op je school. De module Schoolzelfevaluatie binnen het [Computerprogramma LOVS](#) is hiervoor een hulpmiddel. Je bekijkt of er leergebieden en/of groepen zijn waarbij resultaten opvallen. Waar zijn de scores hoger dan verwacht en waar juist lager dan verwacht? Als je dat weet, kun je vaststellen welke maatregelen effect hebben en waar eventueel een andere aanpak nodig is. In overleg met het team bespreek je de resultaten en breng je ze in verband met het onderwijsaanbod. Op deze manier zet je de toetsresultaten in om je onderwijs te optimaliseren.

In de tabel zie je welke rapportages er beschikbaar zijn bij de verschillende toetsen.

Rapport	Leerlingrapport	Alternatief leerlingrapport	Leerlingprofiel	Groepsoverzicht - afnamemoment	Groepsoverzicht - referentieniveau	Groepsoverzicht - toets	Groepsrapport - grafisch	Alternatief groepsprofiel	Foutenanalyse - groep	Categorieënoverzicht - groep	Antwoordenoverzicht - leerling	Antwoordenoverzicht - groep	Categorieënanalyse - leerling	Categorieënanalyse - groep
AVI 2018	★	✓						✓						
DMT 2018	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓					✓	✓
Begrijpend lezen 3.0	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓				✓		
Begrijpend luisteren	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓				✓		
Rekenen-Wiskunde 3.0	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			✓	✓	✓	✓
Rekenen-Basisbewerkingen	★	★									✓		✓	✓
Spelling 3.0	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		
Studievaardigheden	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓				✓	✓	✓
Taalverzorging (geheel)					✓								✓	✓
Taalverzorging INT, SPN, GRA óf SPW	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓				✓		
TL - Leestechiek	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓			✓		
TL - Leestempo	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓				✓		
**Viseon 2.0	✓	★											✓	✓
Woordenschat 3.0	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓			✓	✓		
Engels - Lezen	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			✓	✓		
Engels - Woordenschat	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓			✓	✓		

★ alleen zichtbaar in de weergave Tabel

- De rapporten Categorieënoverzicht, Categorieënanalyse leerling, Categorieënanalyse groep en Antwoordenoverzicht groep zijn alleen mogelijk bij digitale afname of als de invoermethode Fouten aanklikken of Foute antwoorden is gebruikt.
- De rapporten Foutenanalyse en Antwoordenoverzicht leerling zijn alleen mogelijk bij digitale afname of als de invoermethode Foute antwoorden is gebruikt.

Wil je meer informatie over de verschillende rapportages? Kijk dan in de [gebruikershandleiding Computerprogramma LOVS](#).

** Viseon 2.0 | Omdat het meten van sociaal-emotionele aspecten nu meer dan ooit van belang is voor het totaalbeeld van jouw leerlingen, kun je Viseon 2.0 inzetten. Dit is een bestaand instrument, genormeerd voor afname in april én goedgekeurd als instrument voor het monitoren van de sociale veiligheid. In de nieuwe generatie LVS - Leerling in beeld, die vanaf komend schooljaar beschikbaar is, krijgt de sociaal-emotionele component een centrale plek. Daardoor krijg je nóg gemakkelijker een breed kindbeeld. [Kijk voor meer informatie op deze pagina](#).

Handleiding

Cito Volgsysteem
primair en speciaal onderwijs

Handleiding maart 2021
Groep 3 t/m 8

Zo helpt LVS
bij de schoolscan

Cito

Amsterdamseweg 13
Postbus 1034
6801 MG Arnhem
T (026) 352 11 11
klantenservice@cito.nl
www.cito.nl

© Cito B.V. Arnhem (2021)